

Duin

maart 1990

13^e

jaargang

no

1

ZURE REGEN
STERNS LANGS DE KUST
DUINRELLEN

DUIN
jaargang 13, nr. 1
maart 1990

ISSN - 0168-7948

REDAKTIE
FERDI HIESELAAR
ANNEKE HELMENS
NORA KÖSTERS
ALBERT SALMAN
LEX SCHELVIS
THEO VERSTRAEL
TON VAN STRIEN

EINDREDAKTIE
MARC JANSSEN

VERDER WERKTE MEE
HELLA BOSCH
ANNEKE HELMENS
GERRIT VAN OMMERING
MARCEL TAAL
HENK WIJKHUIZEN

TYPEWERK
JOSÉ VAN ROON

LAY-OUT
RENÉ LENNAERTS, AMSTERDAM

PRODUKTIE
F&N BOEKSERVICE, AMSTERDAM

DRUK
MITTELMEIJER, AMSTERDAM

REDAKTIE-ADRES
DUIN, Postbus 11059
2301 EB Leiden
Tel. 071-131800

LOSSE NUMMERS
f 7,50 + f 2,- verzendkosten

ABONNEMENT (M.I.V. 1990)
studerenden en 65+ f 25,-
particulieren f 30,-
instellingen f 50,-

DONATEURSCHAP ST. DUINBEHOUD
vanaf f 30,- per jaar

BETALINGEN
giro 4016298 ten name van DUIN,
Postbus 11059, Leiden

© STICHTING DUINBEHOUD

Bij de voorkant:
Foto: Winter in het duingebied
Meijndel (Kees Wijnh).
Tekening: De vos herwint zijn
plaats in het duinmilieu (Han-
neke Mesters).

- 4 LUCHTVERONTREINIGING IN DE DUINEN
BART VAN TOOREN
- 7 DUINEN IN BEWEGING
MARC JANSSEN
- 9 JACHT IN DE KENNEMERDUINEN
HENK WIJKHUIZEN
- 11 DUINCONSULENTEN IN AKTIE
MARCEL TAAL
- 17 HANDHAVEN STERNS ZICH LANGS DE KUST?
HELLA BOSCH
- 20 DE BETEKENIS VAN DUINRELLEN
RAYMOND SCHUURKES, JOOST BUNTSMA EN PIET VEEL
- 23 LANGS DE LIJN
LEX KREFFER
- 3 AKTUEEL
ALBERT SALMAN
- 13 DUINKRANT
- 25 PUBLIKATIES
- 27 LOS ZAND
- 28 DUINFOTO

REDAKTIONeel

De overgang van het oude jaar naar het nieuwe jaar is altijd een prima gelegenheid om enkele goede voornemens nieuw leven in te blazen. En zeker nu we de jaren tachtig verlaten en de jaren negentig binnen stappen, heeft de redactie gemeend om maar eens flink wat verbeteringen door te voeren. Zoals de oplettende lezer al is opgevallen, starten we de jaren negentig met een volledig nieuwe vormgeving. Sommigen zullen het meteen al een hele verbetering vinden, anderen zullen er even aan moeten wennen. De redactie hoopt, dat het blad hiermee een professioneler aanzien krijgt en meer leesplezier geeft. Maar niet alleen de buitenkant is veranderd. De redactie streeft ernaar om ook de inhoud te verbeteren. Zij probeert dit te bereiken door meer korte en prettig leesbare artikelen te plaatsen (en minder taaie, wetenschappelijke artikelen).

Een andere wijziging die zal opvallen, is de samenstelling van de redactie. De redactieleden die er mee stoppen of alleen op de achtergrond nog ondersteunend werk verrichten, wil ik bij deze hartelijk danken voor hun jarenlange inzet voor het blad DUIN. De nieuwe redactieleden wil ik sterkte toewensen bij hun moeilijke taak om elk kwartaal weer een lezenswaardig tijdschrift te produceren.

Dit eerste nummer van de jaren negentig wordt geopend met een interessant artikel over de neerslag van verzurende en vervuilende stoffen in het duingebied. De schadelijke invloed van deze neerslag in de duinen wordt besproken en ook de mogelijke beheersmaatregelen om de negatieve effecten te compenseren.

Luchtige informatie over het Nederlandse kustgebied is te vinden in de artikelen over sterns langs de kust, over jacht in de duinen, over strandloperjes en over duinrellen aan de binnenduintrand.
Marc Janssen

Duinconsulenten in actie

MARCEL TAAL

Op zaterdag 18 november is het consulenten-netwerk van de Stichting Duinbehoud gestart tijdens de eerste duinconsulentendag. Duinconsulenten zijn plaatselijke vertegenwoordigers van de Stichting Duinbehoud. In deze en de komende DUIN-en stellen we deze duinconsulenten aan u voor: in deze DUIN staat het verslag van de eerste duinconsulentendag, in volgende nummers zal steeds een andere consulent via een interview wat vertellen over zichzelf, zijn gebied en zijn belevenissen.

Het netwerk van duinconsulenten is dit jaar door de Stichting Duinbehoud opgezet om de bescherming van de duinen beter en gericht uit te kunnen voeren. Hiervoor is het nodig dat langs de hele Nederlandse kust wordt gelet op mogelijke bedreigingen. Op enkele plaatsen waren er wel werkgroepen actief, maar veel regio's kenden nog geen vertegenwoordiging van de Stichting Duinbehoud. Die vertegenwoordiging is van belang, want vaak worden belangrijke procedures alleen bekend gemaakt in de regionale huis-aan-huispost. Hierdoor kan het gebeuren dat er te laat wordt gereageerd, als niemand ter plaatse de zaak in de gaten houdt. Sluipende problemen worden door iemand die uit de buurt komt, beter en sneller opgemerkt. Zo'n vroege alarmering kan veel ellende voorkomen. Het duinconsulentennetwerk werkt aldus in de eerste plaats als een alarmeringssysteem. Wanneer actie nodig is, zal de duinconsulent deze beginnen. Soms doet hij/zij dit alleen, soms samen met het hoofdkantoor te Leiden. Het laatste hangt af van de mate waarin de bedreiging van nationaal belang is. Het kan ook gebeuren dat de hele actie centraal wordt uitgevoerd. Bij dit artikel zijn de namen, adressen en telefoonnummers afgedrukt van duinconsulenten. Bij hen kunt u terecht voor de regionale problemen. Eventueel kan natuurlijk ook naar Leiden gebeld worden.

Enkele duinconsulenten en medewerkers van de Stichting Duinbehoud op excursie in Berkheide. Van links naar rechts: Albert Salman, Gerrit-Jan de Brijn, Marcel Taal, Jaap v.d. Toorn, Reinder Bekius, Jan v.d. Ende, Hanneke Mesters, Cees Verweij, Edwin Hoge (SBB), Julius Rontgen, Ben ter Haar, Ron Ranzijs (foto: Marc Janssen).

De duinconsulentendag

Een aantal consulenten greep de kans elkaar te ontmoeten tijdens de eerste duinconsulentendag. Deze werd op zaterdag 18 november gehouden in Leiden en Katwijk. 's Ochtends werd er vergaderd en 's middags werd er een bezoek gebracht aan het duingebied Berkheide. De dag maakte een aantal problemen duidelijk waar plaatselijke aktievoerders tegenaan lopen. Samen met een overkoepelende organisatie (in dit geval

dus de Stichting Duinbehoud) kunnen die vaak effectiever worden aangepakt.

Ingeslapen

"De plaatselijke natuur- en milieubeweging is ingeslapen" uitte een aantal duinconsulenten. "Toen eind jaren zestig het bewustzijn over dit soort zaken groeide, bloeide daarmee de groene beweging. Die is inmiddels voor een deel geprofessionaliseerd, maar nieuwe vrijwilligers aan de basis komen er slechts mondjesmaat bij. En die krachten zijn wel nodig, want de mensen die vroeger het werk verzetten, zijn daar vaak niet meer toe in staat." Een andere consulent stelde: "het effect op het bestuur wordt ook minder, wanneer men steeds weer uitsluitend dezelfde naam van die ene plaatselijke aktievoerder tegenkomt". Voor een groot deel werd dat inslapen geweten aan de ruime aandacht die aan het milieu wordt geschonken: "nu de problematiek bijna dagelijks in het nieuws komt, de regering erover valt en grootschalige plannen worden aangekondigd, denken veel mensen dat er voldoende aan gebeurt". Dat dat een ernstige misvatting is, daar was iedereen het over eens: "de problemen zijn bijzonder groot en het overheidsbeleid vaak onvoldoende. Kritische organisaties moeten dat daarom blijven volgen. Ook is het belangrijk dat alle mooie plannen uit Den Haag op de plaatsen waar de problemen zijn, ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Gemeentes en provincies trekken nog vaak een lange neus naar de besluiten van de regering. Het economische belang van de gemeente leidt er nogal eens toe dat toch maar weer een woonwijk in een natuurgebied wordt gepland, toch maar weer een weg wordt aangelegd/verbreed of toch maar minder geld wordt uitgegeven om de natuur te beschermen."

Stimuleren

De Stichting Duinbehoud kan een stimulerende invloed hebben op de plaatselijke beweging. Doordat teruggevallen kan worden op de kennis van ervaring van een professionele organisatie, kan met een minimale bezetting toch een redelijke regionale actie worden gevoerd. Het netwerk heeft ook een motiverende functie: "geslaagde initiatieven en goede ideeën uit de rest van Nederland kunnen door de Stichting Duinbehoud bekend worden gemaakt bij anderen. Door het delen van ervaringen kan effectiever gewerkt worden. Te vaak nog moeten mensen zelf de wereld van de procedures ontdekken; en dat is voor een leek niet meer te doen".

Droevig

Een droevig produkt van de warboel van regelingen is de situatie in Berkheide. De consulenten namen er 's middags een kijkje. Ben ter Haar, duinconsulent Berkheide, maakte de anderen duidelijk hoe ondoorgrondelijk de rechtsgang kan zijn. "Het was voor ons niet te geloven. De regering zei dat de waterwinning in de duinen niet uitgebreid mocht worden, de provincie zei het, de gemeenten volgden... en wat gebeurt er hier....uitbreiding van de waterwinning. Nota bene omdat het bedrijf zelf de boel jarenlang had bedrogen." Berkheide bleek tijdens de excursie een proeftuin voor de duinaktievoerder. Alle mogelijke ellende was te zien, meer dan men lief was, van de door de

Het duingebied Berkheide had afgelopen winter, door werkzaamheden ten behoeve van de waterwinning, veel weg van een industrie-terrein (foto: Marc Janssen).

onttrekking drooggevalen kwelplasjes, de afgegraven hellingen en de lelijke helminplant tot de door de inlaat van vervuild water dichtgegroeide plaatsen. Ondertussen waren in de verte jagers actief en werd de groep op het voetpad bijna van de sokken gereden door een stel racefietsers.

"Ja, als je dit allemaal ziet, zijn ze bij ons nog heilig bezig" verzuchtte een consultant. Ook hij kreeg gelukkig nog een morele steun. Het was hier en daar te zien dat het, voor veel van de ellende verantwoor-

delijke, drinkwaterbedrijf zich wat heeft aangetrokken van alle protesten. De laatste uitbreidingen zijn uitgevoerd met minder vergravingen. En alhoewel dit natuurlijk een klein resultaat is, gaf het de consumenten moed, temeer daar zij aan het eind van zijn wandeling door de Boerendel mochten lopen, nu al één van de mooiste stukjes van Berkheide. Dat wordt nog beter, want de belofte is er dat over tien jaar de waterwinning in de nabijheid ervan zal worden stopgezet.

Ameland:

Vogelwacht Nes-Buren
Hiemkesweg 10
9163 GG Nes-Ameland
Tel: 05191-2667

Terschelling:

Jaap Bais
Legerbosweg 2
8896 JM Hoorn-Terschelling
Tel: 05620-8846

Vlieland:

Huibert van Eck
Havenweg 16A
8899 BB Vlieland
Tel: 05621-1388

Texel:

Martin van der Wal
Middellandseweg 3
1792 CG Oudeschild
Tel: 02220-15394

Den Helder:

Reinder Bekius
Dennenstraat 39
1783 GW Den Helder
Tel: 02230-19555

Zwanenwater e.o.:

Jan Vos
Jewelweg 9
1759 HA Callantsoog
Tel: 02248-1230

Egmond:

Ron Ranzijn
Oude Egmondsestr.weg 7
1934 AA Egmond a/d Hoef
Tel: 02206-1264

Castricum:

Gerard Oostdam
Pernéstraat 61
1901 AW Castricum
02518-54652

Z-Kennemerland en A'damse Waterleidingduinen:

Cees Bes
Esschilderstraat 52
2012 BE Haarlem
Tel: 023-311752

Z-Kennemerland en A'damse Waterleidingduinen:

Henk Wijkhuizen
Leidseplein 13 rood
2013 PV Haarlem
Tel: 023-316503

Noordwijk:

Cees Verweij
Westerbaan 7
2201 EV Noordwijk
Tel: 01719-12219

Berkheide:

Ben ter Haar
Sportlaan 6
2225 JM Katwijk aan Zee
Tel: 01718-13813

Meijendel:

Jan van den Ende
Bezuidenhoutseweg 265a
2594 AN Den Haag
Tel: 070-858676

Den Haag:

J. Wiersma
De Sav. Lohmanlaan 57
2566 AJ Den Haag
Tel: 070-25089

Monster en Ter Heijde:

Leefbaar Monster/Ter Heijde
Kampschoerstraat 48
2681 AE Monster
Tel: 01749-13237

's-Gravezande/H.v.Holland:

Jaap van der Toorn
Marjorystraat 22
3151 JK Hoek van Holland
Tel: 01747-2652

Voorne/Putten:

Julius Rontgen
G. van Voornestraat 51
3232 BC Brielle
Tel: 01810-13035

Goeree/Overflakkee:

K. Tanis
Dorpsweg 16
3253 AH Ouddorp
Tel: 01878-1045

Schouwen/Duiveland:

John Beyersbergen
Boogerdweg 12
4321 SN Kerkwerpe
Tel: 0117-1672

Schouwen/Duiveland:

Frans Beekman
't Vrije 55
4301 JX Zierikze

Walcheren:

Tonny de Lange
Noordhoustraat 76
4353 BM Serooskerke
Tel: 01189-2702

Zeeuws Vlaanderen:

Thijs Kramer
Oude Zeedijk 4
4505 PC Zuidzande
Tel: 01178-1891

Sinds kort kent de Stichting Duinbehoud een netwerk van duinconsulenten. Hiernaast zijn de namen, adressen en telefoonnummers vermeld.

Het is onvoorstelbaar dat los zand in al zijn eenvoud de basis vormt voor een van onze meest afwisselende natuurgebieden. Daarbij past slechts een bescheiden toekijken en verbazing over hoe dat mogelijk is.

En dan te bedenken dat er nog steeds lieden zijn die, terwijl ze praten over kunstduinen, denken dat ze zo'n landschap ook kunnen maken.

